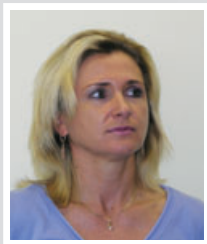
The background is a vibrant green with a series of curved, overlapping lines that create a sense of movement and depth. The lines are in various shades of green, from light to dark, and they flow from the top left towards the bottom right, curving around the text.

Šrobárov ústav
detskej tuberkulózy
a respiračných chorôb
v Dolnom Smokovci

Deväťdesiate výročie

OBSAH

- 4 PRÍHOVOR
- 6 HISTÓRIA
- 14 SÚČASNOSŤ
- 16 ZOZNAM RIADITEĽOV
OD ROKU 1920
- 18 VOJTEKOVE-RUDNIKOVE
DNI
- 22 JUBILANTOM

PRÍHOVOR

Milí priatelia,

nie je ľahké zhrnúť 90 – ročnú históriu Šrobárovho ústavu detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci na niekoľko strán. Predsa sa pokúsime priblížiť Vám tie historické míľniky a udalosti, ktoré najviac ovplyvnili jeho smerovanie. Mnohí z Vás, ktorí poznajú našu činnosť a spolupracujú s nami dlhé roky, by pridali azda ďalšie informácie. A tak nechávame priestor, aby pri obracaní stránok mohol každý doplniť kúsok mozaiky.

V roku 1882 sa začala na území Dolného Smokovca výstavba kúpeľných domov, pod ktorú sa podpísal spišsko-sobotský architekt Gedeon Majunke. V kúpeľoch sa spočiatku rehabilitovali prominenti rakúsko-uhorskej šľachty.

Na návrh pracovníka ministerstva zdravotníctva prof. Dr. Františka Hamzu prešlo v roku 1919 zariadenie do vlastníctva štátnej správy so zámerom zriadenia ústavu pre liečbu detskej tuberkulózy. Ústav niesol meno vtedajšieho ministra zdravotníctva Dr. Vavra Šrobára – Štátny detský liečebný ústav Šrobárov.

25. januára 1920 boli prijatí prví 25 pacienti na pôde ústavu. Ústav slávnostne otvoril a „odovzdal národu“ minister zdravotníctva Dr. Vavro Šrobár dňa 5. apríla 1920. V začiatkoch 90 % pacientov tvorili deti z Čiech a tiež deti z Francúzska, Turecka, Estónska, Rakúska, Maďarska, Nemecka.

Zmeny v spoločensko-politickej a v konečnom dôsledku aj ekonomickej situácii predstavovali a stále predstavujú výzvy, ktorým musí ústav čeliť. Názov sa zmenil na Odborný liečebný ústav. V dôsledku výrazného nárastu nešpecifických respiračných ochorení došlo od 1.10.1984 k významnej reprofiliácii ústavu. Ortopedické postele boli postupne nahrádzané posteľami pre nešpecifické ochorenia dýchacích ciest, najmä alergického pôvodu a znižoval sa počet postelí pre tuberkulózu a jej diferencálnu diagnostiku. Tuberkulóza nezmizla. Zmizla však hrôza z nej, aspoň vo vyspelých krajinách.

Nové obdobie prinieslo aj na základe rozvoja klinickej imunológie a alergiológie potrebu vybudovania rozsiahlej laboratórnej diagnostiky. Bola zriadená jednotka intenzívnej starostlivosti.

S účinnosťou od 1.6.2000 bola Ministerstvom zdravotníctva SR schválená zmena názvu na Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb a zároveň bol ústavu priznaný štatút vysokošpecializovaného odborného ústavu. V roku 2004 sa ústav transformoval na neziskovú organizáciu. V roku 2005 bol otvorený nový liečebný pavilón v Dolnom Smokovci.

Ústav je držiteľom certifikátu kvality, ktorý po prvýkrát získal v roku 2006 a odvtedy ho úspešne obhajuje. Táto skutočnosť potvrdzuje, že poskytovanie kvalitných zdravotníckych služieb na vysokej profesionálnej úrovni je našou prioritou. Kladieme dôraz na neustále

zlepšovanie, pričom v centre pozornosti je náš detský pacient.

V roku 2009 ústav rozšíril svoju činnosť o poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti v odbore detská chirurgia, v roku 2010 v odbore detská otorinolaryngológia. Nadviazal tak zároveň na tradíciu, chirurgické oddelenie bolo po prvýkrát otvorené už v roku 1921.

Paralelne sa rozvíjala spolupráca v oblasti vedecko-výskumnej, ktorá začala najskôr s detským kardiocentrom v Prahe-Motole a pokračovala najmä s poľským Inštitutom Gruźlicy i Chorób Pluc v Rabke - Zdroji a 2. detskou klinikou talianskej univerzity La Sapienza v Ríme. Najviac sa rozbehla a významne napreduje spolupráca s Klinikou detí a dorastu Jesseniovej lekárskej fakulty UK a UNM v Martine v súčasnosti pod vedením prof. MUDr. Petra Bánovčína, CSc. Rok 2010 je prelomovým aj v tejto oblasti, 21. mája sa v Šrobárovom ústave detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci rozhodnutím dekana JLF UK v Martine, doc. MUDr. Dušana Mištunu, PhD., zriadila Klinika detskej tuberkulózy a respiračných chorôb.

Dlhá história tohto zariadenia a jeho význam pri riešení tuberkulózy a respiračných chorôb v ČR a neskôr v SR je jasným dôkazom o potrebe jeho existencie. Šrobárov ústav je jediným z najvýznamnejších zariadení na Slovensku, ktoré poskytuje tak komplexné služby v rámci riešenia respiračných a s nimi súvisiacich ochorení u detí.

V súčasnej dobe je neustále vyvíjaný tlak na transformáciu zdravotníctva a spoločenská objednávka je prísne determinovaná jej finančnými možnosťami. V tomto prostredí vzniká paradoxná situácia, kedy zdravotnícke zariadenia, ktoré boli v minulosti budované ako prirodzené centrá s vysokou špecializáciou na niektoré okruhy ochorení, musia svoju pozíciu neustále obhajovať.

Našou víziou je trvalo udržateľný rozvoj, neustále zlepšovanie a modernizácia, zefektívňovanie a skvalitňovanie poskytovaných zdravotníckych služieb. Máme ambície aj naďalej byť medzi tými, ktorí určujú vývoj a spôsoby liečby pri aplikácii moderných vyšetrovacích metód, ako aj záujem realizovať výskum v rozsahu, ktorý sme schopní zvládnuť vo väzbe na finančné možnosti.

Na záver by som sa chcela poďakovať všetkým tým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pričinili o rozvoj Šrobárovho ústavu detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci – predovšetkým spolupracovníkom v ústave, zdravotným poisťovňami, sponzorom a podporovateľom, zdravotníckym zariadeniam, vedeckým a odborným spoločnostiam, s ktorými spolupracujeme a tiež ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky, bez ktorého by sme nemohli vytvárať priaznivé podmienky pre liečbu detských pacientov. A samozrejme veľká vďaka patrí našim pacientom, ktorí do nás veríme budú vkladať dôveru i naďalej.

Ing. Miroslava Kolcúnová
riaditeľka ŠÚ DTaRCH, n.o. Dolný Smokovec
august 2010

HISTÓRIA

1881 - 2004

História osady a detského liečebného ústavu – Dolný Smokovec

V roku 1881 si kežmarský učiteľ Jozef Bohuš prenajal od obce Nová Lesná na 30 rokov pozemky s 5 minerálnymi prameňmi nachádzajúcimi sa pod Starým Smokovcom. Bohuš na tomto mieste začal z vlastných prostriedkov stavať chatu, ale dostal sa do finančnej tiesne. Kežmarská banková účastinárska spoločnosť odkúpila od Bohuša uvedené pozemky s cieľom využiť 5 uhličitých prameňov na výstavbu kúpeľov. S ich výstavbou začala v r. 1882 podľa projektu vypracovaného spišskosobotským architektom Gedeonom Majunkom. Za dva roky bolo postavených 6 budov (Orol, Hlucháň, Kamzík, Bocian, Hrdlička, Veverička), kúpeľný dom, hostinec s kočiarnou a vila šéflékára Dr. Samuela Pappa. V kúpeľnom dome (14 kúpeľní) ponúkali liečivé kúpele z miestnej rašeliny. Na začiatku I. svetovej vojny sa stal majiteľom osady Krajský ústav pre zaopatovanie invalidov a pretvoril ju na vojenskú liečebňu tuberkulózy.

Po prvej svetovej vojne sa úradne ustálil slovenský názov osady Dolný Smokovec a tiež boli zmenené názvy prvých budov na dodnes trvajúce názvy: Kollár, Hollý, Kalinčiak, Sládkovič, Mudroň. V roku 1919 na návrh vtedajšieho pracovníka Ministerstva zdravotníctva Dr. Hamzu prešli budovy a pozemky do vlastníctva štátnej zdravotníckej správy so zámerom zriadenia ústavu pre liečbu detskej tuberkulózy. Ústav niesol meno vtedajšieho ministra zdravotníctva Dr. Vavra Šrobára - Štátny detský liečebný ústav Šrobárov. Hneď pri zriadení ústavu bola zdôraznená nutnosť ústavu dobudovať. Dočasne sa jadrom liečebného ústavu stali Kollárov, Kalinčiakov a Šafárikov dom.

25.1.1920 bolo prijatých prvých 25 tuberkulózných detí, pričom ústav disponoval 260 posteľami. Pri ústave bola zriadená prvá dvojtriedna ľudová škola, pre potreby ktorej boli vyčlenené 2 miestnosti vo vile Bernolák. Riaditeľom ústavu sa stal MUDr. Bohumil Malý (1920 - 1920), správcom ústavu sa stal Method Chalupník (1920 - 1938), prvou lekárkou bola MUDr. Anna Piňhová. Prví učitelia boli J. Tesař, M. Heubrová. Školu navštevovali len chodiaci pacienti. Všetci odborní pracovníci boli povolani z detskej liečebne pre tuberkulózu v Lužnej v Čechách. **5. apríla 1920 sa uskutočnilo slávnostné otvorenie ústavu za účasti ministra zdravotníctva MUDr. Vavra Šrobára**, ktorý navštívil ústav aj o niekoľko mesiacov neskôr. Pomerne častou návštevníčkou ústavu bola Alica Masaryková. V tom istom roku sa stáva riaditeľom MUDr. Jaromír Švamberk (1920-1929), z prvých lekárov možno spomenúť MUDr. J. Kubíka a MUDr. A. Neuhauserovú.

HISTÓRIA

Z dôvodov zvýšenia nárastu ochorení špecifickej koxitídy a spondylitídy v roku 1921 bolo otvorené chirurgické oddelenie. V roku 1922 prichádza do liečebne prvá slovenská lekárka MUDr. Mária Bellová, ktorá mala chirurgickú erudíciu, preto jej bola zverená starostlivosť o chirurgické oddelenie.

Liečebný komplex v tom čase tvorili: Bottove domy – infekčný pavilón, karanténa, ťažké prípady miliárnej TBC, vila Mudroň – karanténa, chirurgia, vila Štúr – rrtg pracovisko, prvé laboratórium, fyzikálne oddelenie a zubné oddelenie, vila Šafárik, Kollár – oddelenia TBC. Vo vile Kalinčiak sídlilo riaditeľstvo ústavu a správca, vo vile Hollý riaditeľ ústavu, vo vile Sládkovič bývali zamestnanci.

V ústave boli prijaté stanovy a nariadenia, ktoré upravovali príjem a pobyt pacientov a tiež finančné úhrady za pobyt.

Stanovy a nariadenia ústavu (citát):

- do ústavnej starostlivosti sú prijímané deti, ktoré sú oslabené, ohrozené a už trpia príznakmi skrofulózy – tuberkulózy

- do ústavu sa vôbec neprijímajú deti nevyliciteľné, deti, ktoré trpia TBC s prudkým priebehom alebo inými nákazlivými chorobami

- veková hranica pacientov: chlapci vo veku 2 – 14 rokov, dievčatá vo veku 2 – 18 rokov

- denný poplatok za ošetrovanie:

1. poplatok pre majetných a zahraničných pacientov – cca 32 Kč

2. znížený denný ošetrovací poplatok – cca 25 Kč

3. liečba zdarma pre nemajetných, o možnosti prijatia takýchto detí rozhodovalo Ministerstvo verejného zdravotníctva a telesnej výchovy v Prahe.

90% pacientov tvorili deti z Čiech, ale aj z Francúzska, Turecka, Estónska, Rakúska, Maďarska, Nemecka.

So zámerom odstrániť triedne rozdiely v ústave nosili všetky deti ústavné uniformy:

- chlapci modré nohavice, saká, biele košele a biele klobúky

- dievčatá tmavomodré šaty, na tom sivé pepitové zástery a červené šatky

Denný režim pacientov:

- umývali sa ráno a večer studenou vodou, len na zuby používali teplú vodu
- po rannej hygiene nasledovala rozčvička pred každou vilou, predčvičovala sestra alebo starší pacienti
- po raňajkách všetky deti odchádzali na „lehárne“, kde prebiehali denné vizity a tiež vyučovanie.

Personál ústavu: 5 lekárov, 17 slovenských sestier, 14 českých sestier, 5 úradníkov, 23 pomocníkov, 3 krajčírky, 1 obuvník, stolár, kurič, elektrikár + rtg, 1 kočiš, 10 kuchynských zamestnancov, vedúci hospodárskeho dvora a 27 sezónnych zamestnancov. V rámci zabezpečenia stravy, ošatenia detí, obuvi bol ústav úplne sebestačný, k povinnostiam pomocného personálu patrila aj mesačná výmena slamníkov pre deti.

V roku 1928 vtedajšie ministerstvo verejného zdravotníctva a telesnej výchovy, ktoré viedol Dr. Jozef Tiso, schválilo výstavbu novej liečebnej budovy. Kladenie základného kameňa novostavieb previedol Dr. J. Tiso osobne dňa 19.12.1928. Novostavby boli uvedené do prevádzky v roku 1932.

V júni 1929 odchádza riaditeľ MUDr. Švamberg do Prahy na ministerstvo ako zdravotný radca. Na miesto riaditeľa nastupuje MUDr. Jozef Říha (1929-1938). Zastupovaním riaditeľa bola poverená MUDr. Bellová. V roku 1932 boli otvorené 2 nové budovy, ktoré projektoval architekt J. Šašinka, staviteľ z Popradu. Liečebný pavilón mal 120 postelí a bol rozdelený na dve krídla. V jednom krídle boli umiestnené deti s pľúcnou TBC a v druhom deti s mimopľúcnou TBC. V strednej časti budovy boli umiestnené operačné sály, rtg, zubná ambulancia, laboratórium, fyzikálna terapia, škola. Druhá budova bola hospodárska. Obe budovy boli vybavené najmodernejšou liečebnou technikou a zariadením.

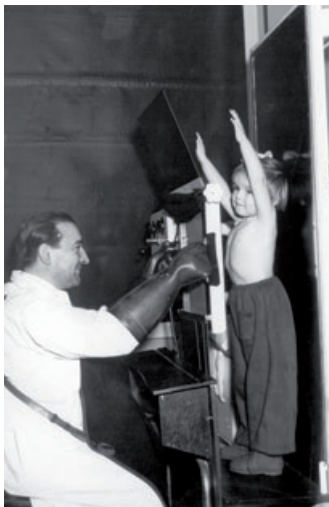

Nová éra v liečbe kostno-zhybovej TBC začína rokom 1934, kedy do ústavu nastúpil MUDr. Hoppe, ktorý sa stal primárom na chirurgickom oddelení. Zaviedol do konzervatívnej liečby i liečbu chirurgickú. Stal sa zakladateľom operatívnej liečby pľúcnej i mimopľúcnej TBC nielen v Dolnom Smokovci, ale aj vo Vysokých Tatrách. Doktor Hoppe mal v budove zriadené oddelenie s 13 posteľami pre súkromných pacientov. Operoval každý deň, nezriedka robil výjazdy aj do celej oblasti Tatier. Politické udalosti rokov 1938-39 prerušili plánovanú výstavbu ústavu a ovplyvnili zmeny v personálnom obsadení ústavu. MUDr. Hoppe odišiel do Prahy, kde sa habilitoval na profesora chirurgie. Novým riaditeľom ústavu sa stáva MUDr. František Kardoš (1939-1945), správcom Alojz Janza (1938-1950), riaditeľom školy Karol Póci. V tomto období prichádza do ústavu aj MUDr. Robert Neumann, ktorý sa neskôr prezentoval lekárskej verejnosti so svojou knihou o detskom hĺbe. Bol zároveň prvým docentom v Dolnom Smokovci. Na začiatku II. sv. vojny v roku

HISTÓRIA

1941 české, maďarské a ukrajinské deti museli opustiť ústav a na ich miesto boli privené deti z Nemecka. Vo februári 1942 bola zriadená ďalšia filiálka v bývalom sanatóriu Dr. Opatrného v Hornom Smokovci, kde bolo umiestnených 70 pacientov.

V ústave bola zriadená pre školopovinných pacientov 7-triedna ľudová škola. Vyučovanie sa vykonáva podľa okolností v miestnostiach, najviac však na otvorených terasách, alebo vo voľnej prírode. Pred koncom II. sv. vojny Nemci odvážajú svoje deti z ústavu. Opätovne dochádza k výmene zamestnancov: 14 českých sestier bolo nahradených 47 rehoľnými sestrami z „Rádu Spasiteľiek“ zo Znojma. Mali svoje kláštorné ubytovanie vo vile Šafárik, kde bola zriadená aj kaplnka. Pracovali ako staničné sestry, anesteziologičky, laborantky aj v kuchyni. Po vojne v roku 1945 došlo opätovne k zmene riaditeľa, stáva sa

ním MUDr. Ján Duhoň (1945-1956), bol to erudovaný krčiar, chirurg, pracoval niekoľko mesiacov v londýnskych nemocniciach a okrem chirurgickej ambulancie pre deti z ústavu prevádzkoval aj chirurgickú ambulanciu pre celú oblasť Tatier. Liečenie v ústave sa stáva bezplatným, bez ohľadu na sociálnu, národnostnú a náboženskú príslušnosť. Bolo zriadené oddelenie dojčiat a batoliat. Ústav sa stáva strediskom pre liečbu TBC- zápalu mozgových blán pre Slovensko.

V rokoch 1946-51 je v Považskom Podhradí zriadená ďalšia filiálka, kde mal ústav k dispozícii 100 lôžok. V roku 1946 bola zriadená ešte jedna filiálka v kúpeľoch Číž so 60 posteľami, kde boli umiestňovaní pacienti s nešpecifickým ochorením.

V roku 1949 bola pri ústave zriadená „Neúplná stredná škola pri štátnom detskom liečebnom ústave“ s postupujúcimi 3 triedami a v ďalšom roku bola založená materská škola a tým bola zabezpečená komplexná starostlivosť o detských pacientov.

V rokoch 1950-1953 sa správcom v ústave stáva Vojtech Pacl, po ňom túto funkciu preberá Ján Böhmer (1953-54), neskôr Vojtech Mihálik (1955-59). V týchto rokoch odchádzajú z ústavu rehoľné sestry.

V roku 1956 je za riaditeľa ústavu vymenovaný MUDr. Jozef Spúra (1956-1973), predchádzajúci riaditeľ bol odvolaný z politických dôvodov. V roku 1957 bola vila Kollár otvorená ako interné oddelenie II. Novým správcom ústavu sa stáva Ing. Július Viest (1959-1964). V roku 1964 nastupuje do funkcie nový správca Ján Hudáček (1964-1966), po ňom Zoltán Vagassy (1966-1975) a Gejza Gašpar, RSDr. (1975-1985).

1.6.1979 pri príležitosti Medzinárodného dňa detí bol odovzdaný do užívania detský areál.

V roku 1981 začína výstavba spojovacej chodby medzi hlavnou a administratívnou budovou, v tejto časti bola po dobudovaní zriadená riaditeľňa a zborovňa školy.

V roku 1984 odchádza do dôchodku riaditeľ MUDr. Ján Malinak, PhD. a novým riaditeľom sa stáva Doc. MUDr. Vladimír Pohanka, PhD., MPH (1984-2007), správcom Aurel Medla (1985-1991), po ňom funkciu správcu preberá Ing. Miroslav Škvárek (1991-2006).

Činnosť ústavu bola dlhé roky zameraná na liečbu tuberkulózy, ale postupne sa meniacia situácia v detskej populácii vyvrcholila v reprofilizáciu jeho činnosti. Častejší výskyt rôznych alergických ochorení detí si vynútil v rokoch 1987-1988 reprofilizáciu ortopedických oddelení na interné oddelenia, vytvorenie len jedného oddelenia pre TBC

detí, vznik nových oddelení pre liečbu nešpecifických ochorení dýchacích ciest a zriadenie JIS, funkčného laboratória, bronchologického a imunologického pracoviska, ktoré umožňovali diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku a liečebnú starostlivosť na podstatne vyššej úrovni. Od tohto obdobia sa lôžkový fond ustálil na súčasných 285 lôžok a 5 lôžok na JIS, z toho 25 lôžok je vyhradených pre špecifické ochorenia v detskom veku. Tieto zmeny sa odrazili i v organizácii vyučovania -

zvyšil sa počet interných žiakov, tým aj nových tried a v roku 1989 sa otvárajú 2 oddelenia školskej družiny, čím sa posilnila mimoškolská výchova detí, ktorá doteraz absentovala.

V roku 2000 bola Ministerstvom zdravotníctva SR schválená zmena názvu na Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb a ústav získal postavenie vysokošpecializovaného odborného ústavu. O rok neskôr bol otvorený nový „Pavilón pre matku a dieťa“, situovaný v Hornom Smokovci. V pavilóne sú hospitalizované deti vo veku 0-6 rokov samostatne alebo v sprievode rodiča. V roku 2003 sa ústav stal detašovaným pracoviskom Kliniky detí a dorastu JLF UK v Martine pre praktickú výučbu. Politické i spoločenské zmeny po roku 1989 sa nevyhnutne prejavili aj v zdravotníctve a mali dopad aj na ústav, ktorý sa v roku 2004 transformoval zo štátneho zariadenia na neziskovú organizáciu.

MINISTERSTVO
VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ
A TĚLESNÉ VÝCHOVY
ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY.

V PRAZE, dne 6. března 1920.

Číslo 2.689 / III. a. 1920.
Dolní Smokovec, stát. léčeb. ústav,
Předmět: pozvánka k otevření ústavu na 5. IV. 1920.

K čís.

Přílohy: KONV.

Ž u p a n s k ý ú ř a d

▼

L E V O Č I

na Slovensku.

Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy s potěšením oznamuje, že 5. dubna 1920 odevzdán bude národu prvý Státní léčebný ústav pro děti ohrožené a choravé skrofulosou - tuberkulosou, ústav, který vybudován je ve spišské Ľupš v Dolním Smokovci.

Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy zve tamní úřad k milé účasti při otevření Státního ústavu Šrobárova a vlídně žádá :

- 1/ aby župan Dr. Jan Ruman jako politický náčelník župy účastnil se svým srdečným proslovem odevzdání ústavu národu ;
- 2/ aby tamní županský úřad k otevření Státního ústavu Šrobárova pozval ve Spišské Ľupš úřady státní, vojenské, samosprávné, školní církevní atd. a dále významné korporace i významné jednotlivce.

Pozvánky a prospekty, které třeba k pozvánkám přiložiti se současně zasílají. Pokud by počtem nestačily, může županský úřad pozvánky sám doplniti a o zaslání potřebných prospektů požádati ředitelství Státního ústavu Šrobárova v Dolním Smokovci.

Z a m i n i s t r a :

P. T.!

Ministerstvo verejného zdravotníctva a telesnej výchovy
zve týmto k slávnosti otvorenia

ŠTÁTNEHO
DETSKÉHO LIEČEBNÉHO ÚSTAVU
ŠROBÁROVHO
V DOLNOM SMOKOVCI

dňa 5. apríla (decembra) 1920 o 11 1/2 hod. pred poludním.

PORIADOK:

1. Privítanie: zdravotný poradca MUDr. Ivan Hálek.
2. Pozdrav dietata.
3. Odovzdanie ústavu národu: minister MUDr. Vavro Šrobár.
4. Privety: Marienka Lacková, župan Dr. Ján Ruman.
5. Význam Štátneho ústavu Šrobárovho: odborový prednosta MUDr. Frant. Hamza.
6. Prehliadka ústavu.

V Prahe, dňa 22. února 1920.

Za ministra:
MUDr. JÁN SEMERÁD,
štátny tajomník.

NB. 1. Každý pozvaný nech určite a priam ohlási riaditeľstvu štát. Šrobárovho ústavu v Dolnom Smokovci, či sa súčasťou lebo nie.

2. Do Dol. Smokovca ide sa po trati košicko-bohumínskej dráhy do stanice: Poprad-Velká. Z:adiaľ rovnako do Dolného Smokovca ide električná dráha.

Presná doba odjazdu a príjazdu bude vo všetkých denných lístoch včas oznámená.

SÚČASNOSŤ

Od roku 2004 je Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb neštátnym zdravotníckym zariadením - neziskovou organizáciou, ktorá poskytuje verejnoprospešné služby. Má právne postavenie ako vysokošpecializovaný odborný ústav, ktorý poskytuje špecializovanú, ústavnú a ambulantnú liečebno - preventívnu starostlivosť a diferenciálnu diagnostiku najmä v oblasti detskej pneumoftizeológie, imunoalergológie a cystickej fibrózy.

V ústave sa liečia deti vo veku od 0 do 18 rokov + 364 dní (nedovŕšených 19 rokov), ktorí prichádzajú s rôznymi ochoreniami:

- nešpecifické ochorenia horných a dolných dýchacích ciest a pľúc – vrodené i získané
- alergické a imunologicky podmienené ochorenia dýchacích ciest a pľúc
- cystická fibróza a iné geneticky podmienené ochorenia s prejavmi na dýchacích cestách a pľúcach
- pľúcna a mimopľúcna tuberkulóza.

Ústav sa nachádza v osade Dolný Smokovec vo Vysokých Tatrách v nadmorskej výške 910-970 m. n.m.

Kvalitné zdravotnícke služby

V roku 2005 bol otvorený nový liečebný pavilón v Dolnom Smokovci. Ústav je držiteľom certifikátu kvality, ktorý po prvýkrát získal v roku 2006 a odvtedy ho úspešne obhajuje. V súčasnosti je zavedený systém manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001:2008,

prostredníctvom ktorého ústav riadi a organizuje hlavné a podporné procesy. Procesný prístup k riadeniu umožňuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktorá trvalo uspokojuje požiadavky pacientov a umožňuje neustále zlepšovať a efektívne riadiť všetky procesy, optimalizovať činnosti a tým predchádzať nedostatkom a odstraňovať ich príčiny. Táto skutočnosť potvrdzuje, že poskytovanie kvalitných zdravotníckych služieb na vysokej profesionálnej úrovni je prioritou vedenia ústavu. Kolektív pracovníkov kladie dôraz na neustále zlepšovanie, pričom v centre pozornosti je detský pacient. V súčasnosti zabezpečuje priemerne 3000 hospitalizácií ročne. V posledných rokoch je veľký záujem najmä o liečbu detí s doprovodmi.

prosedníctvom ktorého ústav riadi a organizuje hlavné a podporné procesy. Procesný prístup k riadeniu umožňuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti, ktorá trvalo uspokojuje požiadavky pacientov a umožňuje neustále zlepšovať a efektívne riadiť všetky procesy, optimalizovať činnosti a tým predchádzať nedostatkom a odstraňovať ich príčiny. Táto skutočnosť potvrdzuje, že poskytovanie kvalitných zdravotníckych služieb na vysokej profesionálnej úrovni je prioritou vedenia ústavu. Kolektív pracovníkov kladie dôraz na neustále zlepšovanie, pričom v centre pozornosti je detský pacient. V súčasnosti zabezpečuje priemerne 3000 hospitalizácií ročne. V posledných rokoch je veľký záujem najmä o liečbu detí s doprovodmi.

Diagnostika a liečba

Správna diagnostika je jedným zo základných pilierov a predpokladov úspešnej liečby. Začína už spoluprácou so všeobecným lekárom pre deti a dorast či špecialistom, ktorého dieťa navštevuje. Komplexnú diagnostiku v Šrobárovom ústave detskej TBC a RCH zabezpečujú:

- oddelenie funkčnej diagnostiky pľúc

SÚČASNOSŤ

- oddelenie laboratórnej diagnostiky
- oddelenie röntgenovej diagnostiky
- endoskopické pracovisko

V zdravotníckom zariadení sú zároveň prevádzkované ambulancie (detská pneumoftizeologická, imunoalergologická, otorinolaryngologická, kožná a chirurgická).

Odborný tím

Úspech v liečbe závisí aj od dôslednej spolupráce odborného tímu, ktorý tvoria ústavní lekári, konziliárni lekári, sestry, fyzioterapeuti, asistenti výživy, zdravotníci a rádiologickí asistenti, pedagógovia a psychológ. Komplexnú liečebnú starostlivosť lekárov a sestier dopĺňa oddelenie fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie, ktoré sa ako jediné na Slovensku špecializuje na respiračnú fyzioterapiu u detí.

Moderné technológie

Tím odborníkov využíva pri svojej práci najmodernejšie prístrojové vybavenie európskych, japonských a amerických výrobcov. Špičkovú úroveň technológie a postupov dosvedčuje fakt, že oddelenie laboratórnej diagnostiky je akreditované podľa normy STN EN ISO 15189:2007 pre výkon klinických biochemických, hematologických, imunologických, parazitologických, bakteriologických, virologických a genetických vyšetrení.

Jednodňová zdravotná starostlivosť

V roku 2009 ústav rozšíril svoju činnosť o poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti v odbore detská chirurgia, v roku 2010 v odbore detská otorinolaryngológia. Nadviazal tak zároveň na tradíciu, chirurgické oddelenie bolo po prvýkrát otvorené už v roku 1921. Poskytovanie jednodňovej zdravotnej starostlivosti je veľmi populárnym a čoraz častejšie využívaným modelom hlavne v západných krajinách. Značný rozvoj zaznamenala práve jednodňová chirurgia za posledných dvadsať rokov, čo súvisí najmä s vývojom anestetík, diagnostických a operačných metód ako aj snahou o zvyšovanie efektivity v zdravotníctve. Výhodou jednodňovej detskej chirurgie je predovšetkým sociálny rámec, ktorý je nemenej dôležitý ako legislatívny a odborný. Chirurgické služby poskytované na pracovisku nevyžadujú hospitalizáciu v lôžkovom zariadení, čo prináša pre pacienta a jeho príbuzných výrazné zlepšenie komfortu pred operáciou, počas nej a v pooperačnom období. Ústav je na tento účel vybavený materiálno-technicky (ambulantná časť, operačný trakt, expektačné lôžka, JIS, detské oddelenie) i personálne (odborní garanti v odbore detská chirurgia a detská otorinolaryngológia, detský anesteziológ, pediatri, sestry).

Kontinuálne vzdelávanie

Dnešný explozívny rast vo vývoji diagnostických a liečebných postupov kladie čoraz vyššie nároky na odbornú kvalifikáciu ako aj praktické zručnosti pracovníkov v oblasti zdravotníctva. Odborne a ľudsky kompetentní pracovníci sú zárukou poskytovania kvalitnej zdravotníckej starostlivosti, ochrany zdravia pacientov, ako aj konkurencieschopnosti ústavu v sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Jednou z foriem zabezpečenia kontinuálneho vzdelávania zdravotníckeho personálu ústavu je pravidelné organizovanie odborných seminárov ako aj podujatí s medzinárodnou účasťou, ktoré sú kreditované akreditačnou radou pre kontinuálne vzdelávanie. Ďalšou formou je frekventovaná aktívna i pasívna účasť pracovníkov na odborných podujatiach, ktoré zabezpečujú

iné zdravotnícke zariadenia a príslušné stavovské organizácie. Zamestnanci ústavu tiež prezentujú svoje odborné znalosti domácou i zahraničnou prednáškovou a publikačnou činnosťou.

Spolupráca na vedecko-výskumnom poli

Počas rokov fungovania ústavu sa úspešne rozvíjala spolupráca vo vedecko-výskumnej oblasti, ktorá začala najskôr s detským kardiocentrom v Prahe-Motole a pokračovala najmä s poľským Inštitutom Gruzlicity i Chorób Pluc, Oddiel v Rabce Zdroju a 2. detskou klinikou talianskej univerzity La Sapienza v Ríme. Najviac sa rozbehla a významne pokračuje spolupráca s Klinikou detí a dorastu Jesseniovej lekárskej fakulty UK a UNM v Martine. Rok 2010 je prelomovým aj v tejto oblasti, 21. mája sa v Šrobárovom ústave detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci rozhodnutím dekana JLF UK v Martine zriadila Klinika detskej tuberkulózy a respiračných chorôb. Klinika sa stáva výučbovou základňou Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine a bude slúžiť na teoretickú a praktickú výučbu študentov 5. a 6. ročníka medicíny. Prvá skupina študentov začne výučbu 5. októbra. Pôjde o skupinu 36 študentov, výučba bude prebiehať týždeň po 8 hodín denne, pričom teoretická časť bude predstavovať 3 hodiny a prax na lôžkovom oddelení 5 hodín denne. Počas akademického roka sa výučby zúčastní 5 skupín, z toho jedna so zahraničnými študentmi.

Smerovanie a vízia

V roku 2007 sa novou riaditeľkou ústavu stáva Ing. Miroslava Kolcúnová. Víziou manažmentu Šrobárovho ústavu detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci je trvalo udržateľný rozvoj, neustále zlepšovanie a modernizácia, zefektívňovanie a skvalitňovanie poskytovaných zdravotníckych služieb. Má ambície aj naďalej byť medzi tými, ktorí určujú vývoj a spôsoby liečby pri aplikácii moderných vyšetrovacích metód, ako aj záujem realizovať výskum v rozsahu, ktorý je schopný zvládnuť vo väzbe na finančné možnosti.

ZOZNAM RIADITEĽOV OD ROKU 1920

MUDr. Bohumil Malý	(1920 - 1920)
MUDr. Jaromír Švamberger	(1920 - 1928)
MUDr. Jozef Říha	(1928 - 1939)
MUDr. František Kardoš	(1939 - 1945)
MUDr. Ján Duhoň	(1945 - 1956)
MUDr. Jozef Spůra	(1956 - 1973)
MUDr. Ján Maliniak, PhD.	(1974 - 1984)
Doc. MUDr. Vladimír Pohanka, PhD., MPH	(1984 - 2007)
Ing. Miroslava Kolcúnová	(od 2007)

VOJTEKOVE – RUDNIKOVE DNI

Vznik a význam

Od roku 1983 sa každé dva roky konali v Čechách (Praha) a na Slovensku (Dolný Smokovec) stretnutia českých a slovenských pneumológov a alergológov, ktoré sa na pamiatku doc. Dr. Vladimíra Vojteka, špecialistu na liečbu detskej TBC nazývali „Vojtekove dni“. Po štvrtom stretnutí sa vynorili problémy s miestom organizácie podujatia a pre-

to túto aktivitu preberá v tom čase ešte Odborný liečebný ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci a organizuje akciu vo svojich priestoroch. Prvé stretnutia boli jednodňové, neskôr sa pre veľký záujem odborníkov v tejto oblasti začali konať podujatia dvojdňové až po súčasné trojdňové.

V roku 1987 sa uskutočnilo stretnutie predstaviteľov Odborného liečebného ústavu v Dolnom Smokovci s kolegami z Pediatrického inštitútu

TBC a pľúcnych chorôb v poľskej Rabke - Zdroji, výsledkom ktorého bola dohoda o nadviazaní užšej spolupráce odborníkov - lekárov zo Slovenska a Poľska.

V roku 1992 na stretnutí vtedajších riaditeľov liečební v Dolnom Smokovci – MUDr. Pohanku a riaditeľa Pediatrického inštitútu v Rabke – prof. J. Haluszku bola uzavretá dohoda o vzájomnej spolupráci a organizovaní spoločného odborného podujatia detských pneumológov, alergológov, imunológov a pediatrov. Dohoda bola podpísaná ministrami zdravotníctva oboch krajín - za slovenskú stranu to bol MUDr. V. Soboňa, za poľskú stranu dr. A. Wojtyła.

Na pamiatku nestorov boja s detskou tuberkulózou v Československu a Poľsku – **doc. Dr. Vladimíra Vojteka a prof. dr. Hab. Med. Jana Rudnika** z Poľska bolo toto podujatie nazvané Vojtekove – Rudnikove dni.

Vojtekove – Rudnikove dni detskej pneumoftizeológie a imunoalergológie sú kreditovaným medzinárodným odborným podujatím, ktoré sa koná každoročne v spolupráci Šrobárovhovho ústavu detskej TBC a RCH v Dolnom Smokovci a poľského Inštitutu Gruźlicy i Chorób Płuc, Oddział w Rabce Zdroju striedavo na Slovensku a v Poľsku.

ŠKOLA PRI ŠROBÁROVOM ÚSTAVE

90 rokov existencie takej inštitúcie akou škola je, vždy znamená určitý medzník. Magické číslo nabáda človeka k tomu, aby sa trochu zamyslel. 90 rokov života ZŠ s MŠ pri Šrobárovom ústave detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci je práve takou chvíľou na zastavenie času, a to nielen z hľadiska jej bilancie. Má to svoj hlboký zmysel v tom, že škola - jubilantka má svoj historický podiel na vzdelávaní národa.

Škola pri Šrobárovom ústave je prvou školou na Slovensku založenou pri detskej liečebni. Jej vznikom sa zároveň položili základy postupného zriaďovania škôl pri zdravotníckych zariadeniach na Slovensku.

Samotné vyučovanie sa začalo začiatkom roka 1920 s dvoma triedami ZŠ. Každý ďalší školský rok prinášal

nemalé zmeny týkajúce sa zvýšenia počtu tried, štruktúry vyučovania. Každý školský rok bol významným medzníkom pre existenciu školy vôbec.

Základná škola pri Šrobárovom ústave patrí do siete špeciálneho školstva. Je najstaršou školou pri zdravotníckom zariadení na Slovensku a dnes oslavuje 90 rokov svojej existencie. Patria k nej alokované pracoviská: Kúpele s.r.o., Horný Smokovec a Nemocnica a.s. v Poprade.

V súčasnosti na škole pracuje 30 zamestnancov pod vedením PaedDr. Márie Veselovskej, riaditeľky školy, a to na úsekoch MŠ, ZŠ a ŠKD. Prioritnou úlohou školy je poskytovať každému pacientovi (žiakovi) možnosť zúčastniť sa na kvalitnom procese výchovy a vzdelávania s možnosťou využitia kurikulárnych reforiem v súlade s podmienkami školy.

Cieľom súčasnej školy je:

- zabezpečiť pre žiaka atraktívnu a progresívnu formu vyučovania podľa ročníkovej príslušnosti
- zmiernenie adaptačných problémov detí pri hospitalizácii
- plynulé zaradenie žiaka do výchovno-vzdelávacieho procesu na kmeňovej škole
- podieľať sa na úspešnej liečbe a doliečení prostredníctvom špeciálno - pedagogickej činnosti
- rozvíjať tvorivé aktivity školopovinných detí mimo vyučovania

Škole sa udelením právnej subjektivity zmenila celková profilácia a koncepcia. Okrem uvedených cieľov poskytuje deťom popri procese výchovy a vzdelávania aj terapeutickú a relaxačnú starostlivosť. K skvalitneniu uvedeného prispela výrazne aj zmena v samotnej štruktúre vyučovania. Na 1. stupni ZŠ sa zaviedla blokové vyučovanie s možnosťou slovného hodnotenia. Na 2. stupni sa v plnom rozsahu realizuje odborné, kvalifikované predmetové vyučovanie.

ŠKOLA PRI ŠROBÁROVOM ÚSTAVE

Škola predstavuje svoje silné stránky:

- dostatok priestorov na vyučovanie, ktoré sú vybavené najnovšou didaktickou technikou
- možnosť využitia počítačov vo vyučovacom procese i mimoškolskej výchovy (pripojenie na internet)
- realizovanie projektov
- vysoká kvalifikovanosť učiteľov - špeciálnych pedagógov, ich odbornosť
- realizovanie programov s deťmi, ich prezentácia na verejnosti
- kvalifikované vyučovanie cudzích jazykov.

Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb v Dolnom Smokovci a jeho súčasť – škola oslavujú v tomto roku 90-ročné jubileum. Za celý ten čas obe zložky plnili svoje úlohy. Ústav sa staral o zdravie detí, škola ich vyzbrojovala vedomosťami, aby mohli po skončení liečenia pokračovať v štúdiu na kmeňových školách a opätovne sa zaradiť do bežného života.

Výročia nás nútia zamyslieť sa. Čím významnejšie výročie, tým hlbšie by malo byť zamyslenie. Výročie založenia ZŠ s MŠ pri Šrobárovom ústave v Dolnom Smokovci nepochybne takouto udalosťou je.

PaedDr. Mária Veselovská
riaditeľka školy

JUBILANTOM

V roku 1920 – neboli sme pritom,
vznikol nový ústav pod Slavkovským štítom.

Naše hrdé Tatry náruč otvorili,
by v nej choré deti na čas pritulili.

A tam, kde sú deti – tam aj školu treba,
a tak vlastne vznikla pri ústave trieda.

Tak ako rieka tečie si korytom,
tak rýchlo plynul čas pod tatranským štítom.

Dnes, keď ústav, škola, jubileum slávi,
na blahoželania nastal ten čas pravý.

V prvom rade želám deťom, čo k nám prišli,
aby v našich horách dobré zdravie našli.

Aby si vážili lekárov, sestry, učiteľov
a považovali ich za svojich priateľov.

Všetkým pracovníkom zdravie, úspech želám,
by ich neopustil pri ich práci elán.

Dobrá spoluprácu prajeme si všetci,
veď najviac to ocenia naše choré deti.

A. Kráľová

Šrobárov ústav detskej tuberkulózy a respiračných chorôb
v Dolnom Smokovci - *Deväťdesiate výročie*

Vydanie prvé, september 2010

Kolektív autorov:

Miroslava Kolcúnová, Jaroslav Fábry, Alžbeta Václavová,
Eva Gerényiová, Mária Veselovská

Fotografie: archív ŠÚ DTaRCH, n.o. Dolný Smokovec